

og den anden Side og ellers, som jeg har hørt, er fremdraget, at jeg har paastaet, at et helt harmfuldt Folks Protest kan Regjeringen i Længden ikke staa imod. Det er meget sandt. Men de Herrer af Høire maa erindre, at de høre med til det danske Folk, og det er saa langt fra, at de opfyldte den Forudsætning, som jeg havde ventet, at de endog, da man tog deres grundlovmæssige Ret fra dem og gjorde dem fuldstændig til deres Regjerings afhængige Undersaatter, bleve ikke harmfulde, men tværtimod taknemlige, tog mod de Embeder, de kunde faae, raabte Hurra for Ministeriet og lod den Sag være i Orden. For et Folk, som ikke ere videre, end at et Parti, som dog er over $\frac{1}{4}$, maakte mindst $\frac{1}{3}$ af det — thi man maa erindre, at de have flere Stemmer endnu, og der er mange Ligegyldige — kan stille sig saaledes, er en saadan Protest ikke nok, medmindre Handling følger efter den. Det er en alvorlig Ting, som vi maakte nok kunne komme til en Gang, men som jeg ikke ønsker at fremdrage, før den Tid kommer; den kommer af sig selv, og saa kan det være tidsnok. Nei, det Andet er saglig Forhandling, men det nyhiter ikke at bruge Ordet: „saglig Forhandling“, naar vi aldrig ere saglige, naar Personerne stadig stifte bagved, naar man stadig siger: Vi ville nok forhandle saglig, men ikke uden at redde vort Ministerium eller faae dette Ministerium væk; saa er det ikke Sandhed, saa er det kun Mundsvær. Den Saglighed, som har personlige Bagtanter eller rent ud bufer frem med personlige Fordringer, er ikke Saglighed; Saglighed er netop det Modfatte af personlige Krav, det er at forhandle uden Hensyn til, hvem der er Minister, det ligger i Ordet; ellers er det Rousseaus at tale om at forhandle saglig. Men jeg tror mægtelig, at jeg ikke er i Stand til at faae de Herrer til at sige klart og aabent: Vi ville forhandle saglig og vise det i Gjerningen. Jeg troede, at baade Venstre og Høire maatte være komne saa vidt her i Forstaelse af den miserable Forsatningsforandring i 1866, at de i det Mindste havde begrebet, at Forsætningen ikke kan bære Striden om det personlige Spørgsmaal, og at hvis man virkelig vil opbygge Selvstyre i Danmark, skal man først have det personlige Spørgsmaal af Veien og ind paa saglig Grund, fordi det her i Danmark som alle andre civiliserede Steder ikke bygges fra Oven, men fra Neden af. Men der ere de Herrer ikke med. De ere først og fremmest saa optagne af det personlige Spørgsmaal, som Noget kan være, thi hele deres Politik er den gamle doktrinaire Politik fra Halvtredserne,

den sidder dem i Blodet, og derfor kunne de ikke faae den ud af Hovedet; det er stadig Ministeriet, de store parlamentariske Theorier, det dreier sig om. Det, hvorom det gjælder, er altsaa: Vort med det personlige Spørgsmaal, det maa vi vide, det maa ud. Jeg vil ikke have, at der maa være nogen Uklarhed overfor Modstanderne i denne Sag. Jeg veed meget godt, at der vil blive indvendt: Ja, nu skyde de det personlige Spørgsmaal til Side, thi nu generer det dem, men saasnart vi have føiet dem, ere komne dem imøde og ere gaaede ind paa en saglig Forhandling uden Hensyn til Ministeriet som i Fjor, optage de det personlige Spørgsmaal igjen, og saa have vi den samme Historie igjen. Det er den Tankegang, der ligger til Grund for deres Mistænksomhed. Det er fremsat saa mange hundrede Gange i Skrift og Tale, at man maa kunne det udenad. Jeg vil, at de Herrer ikke skulle være i nogenlunde Tvivl. Det er selvfølgelig ikke Meningen at tage det personlige Spørgsmaal op igjen, som det er optaget fra den høie Regjerings Side og ført her i de sidste 12—14 Aar, thi det maa vist enhver erkende, at det er et praktisk Misgreb, men det er ligesaa sikkert, at ligesom Venstre selvfølgelig fastholder sin Opfattelse af Forsætningen som det, der er dets Maal, nemlig at arbejde frem til folkeligt Selvstyre, saaledes er det en Ting, som ikke selv skal gjøres til Gjenstand for Kamp paa Rigsdagen, thi det vil følge af den saglige Forhandling, naar den føres ærlig mellem Partene og mellem Thingene; saa vil netop den Folkets Selvstyrelse komme, som er grundet i vor Forsætning, og saa vil Ministerispørgsmaalet, det personlige parlamentariske Spørgsmaal løse sig af sig selv og, det vil jeg forsikre, løse sig ganske anderledes, end den ærede Comitepræsident nogensinde har tænkt sig det Spørgsmaal løst. Det gjør jeg ingen Hemmelighed af, at det Spørgsmaal vil komme frem her, ikke saa leitet, som den ærede nuværende Regjering har taget paa det, som det er taget i de sidste Aar, nemlig som om det Hele dreiede sig derom, men det vil springe ud som Konsekvents af den saglige Forhandling. Der er altsaa ingen Tvivl om vort Standpunkt paa dette Omraade. Jeg har været nødt til at gjøre dette noget langt for ikke atter at udlættes for en forsættelig eller uforsættelig Misforstaelse, netop naar man kommer ind paa den Side af Sagen. Altsaa det, som det gjælder om, hvis man vil ind i lovordnede Tilstande, hvis man igjen for Alvor vil gjøre Noget for at føre Landet ind i Tilstande, hvor Grundloven hersker, er, at vi komme bort fra det Person-